

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Кафедра економіки та готельно-ресторанного бізнесу

«Затверджую»
Завідувач кафедри
економіки та
готельно-ресторанного бізнесу
проф. Марченко О.А.

«___»_____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Галузь знань - 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність - 051 Економіка

Освітня програма – Економіка та бізнес.

Розробник:

Гурбик Юрій Юрійович, доцент, к.н. держ. упр., старший викладач кафедри економіки та готельно-ресторанного бізнесу

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

Верховод І.С.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти: бакалавр	1-й	
Загальна кількість годин – 180		Семестр	
	1-й		
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 90 самостійної роботи студента – 90	Галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"	Лекції	
		48 год.	год.
	Практичні, семінарські		
	42 год.	год.	
	Самостійна робота 90 год.		
	Спеціальність 051 "Економіка"	Вид контролю: іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: – 1,0

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є вивчення історико-економічного досвіду та ідей видатних представників економічної науки; формування уявлень про особливості розвитку окремих країн; визначення факторів та причин швидкого розвитку одних країн та відставання інших у різні проміжки часу; поглиблення та розширення знань з економічної теорії; формування теоретичної бази для аналізу проблем сучасної економічної політики; підвищення економічної та загальної культури фахівця з економіки.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія економіки та економічної думки» є:

- забезпечити фундаментальну економічну підготовку фактів з урахуванням передових здобутків історично – економічних дисциплін;
- сформувати сучасне економічне мислення та світогляд студентів;
- забезпечити засвоєння ними знань і методів історичного аналізу економічних процесів;
- поглибити знання з економічної теорії;
- оволодіти методами історично – економічного аналізу процесів та явищ економічного життя суспільства.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- передумови та закономірності еволюції світової історії економіки та економічної думки;
- факти, конкретні події, економічні процеси та відносини у різних країнах у певні хронологічні періоди;
- економічні концепції головних шкіл і напрямів економічної думки;
- основні досягнення видатних учених-економістів;

- теоретичні і методологічні підходи у дослідженні історії економіки та економічної думки;
- проблеми розвитку вітчизняної економіки та економічної думки.

вміти:

- узагальнювати та аналізувати конкретні економічні події та відносини у суспільстві;
- аналізувати зміст і роль кожної економічної теорії, її місця в загальній логіці розвитку економічної думки;
- дослідити причини виникнення, розвитку та відчуження економічних концепцій на різних історичних етапах;
- застосовувати різні методи: від наукової абстракції, аналізу та синтезу до математичного моделювання економічних процесів і явищ; виявити співвідношення між економічними теоріями та економічними подіями у суспільстві на різних етапах його розвитку;
- оцінювати вплив сучасних теорій на економічну політику різних країн, а також можливість їх використання в Україні.

Володіти:

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

2.4.Програмні результати навчання:

РН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

РН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

РН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

РН12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

РН14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

Тема 14. Економічні концепції раннього соціалізму.	8	2	2	4								
Тема 15. Марксистська економічна доктрина.	8		2	4								
Тема 16. Маржиналізм - доктрина неокласичного лібералізму.	8	2	2	4								
Тема 17. Інституціоналізм..	8	2	2	4								
Тема 18. Кейнсіанство.	8	2	2	4								
Тема 19. Неокейнсіанство.	8	2	2	4								
Тема 20. Неолібералізм.	12	4	2	4								
Разом за змістовим модулем 2	100	26	24	50								
Всього	180	48	42	90								

4. Темі лекцій

№	Назва теми лекції та теми, що вивчається	Кількість годин
1.	Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки як наукова та учбова дисципліна. Предмет навчальної дисципліни.	2
2.	Господарські форми економіки стародавнього світу. Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства. Господарство країн Стародавнього Сходу.	2
3.	Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XV ст.) Форми феодального землеволодіння. Розвиток аграрних відносин і сільського господарства в XI–XV ст. Середньовічне місто, його економічна роль	2
4.	Мануфактурний період світової економіки (XVI–XVIII ст.). Економічний розвиток Нідерландів. Втрата економічного лідерства XVIII ст. Англія – країна класичної ринкової економіки, лідер світового розвитку XVIII ст.	2
5.	Епоха переходу до індустріального суспільства. Промисловий переворот у Великій Британії. Визначальні риси промислового перевороту у Франції, Німеччині, США.	2
6.	Господарство провідних країн світу в останній третині XIX – на початку XX ст. Економіка Великої Британії. Причини втрати світової економічної першості. Промислове відставання Франції: причини та наслідки. Фактори економічного піднесення Німеччини. Перетворення США у провідну індустріальну країну світу. Становлення ринкової економіки Японії. Революція Мейдзі.	4
7.	Господарство провідних країн світу в міжвоєнний період. Економічні наслідки Першої світової війни. Економічна сутність Версальсько-Вашингтонської системи. Плани Дауеса і Юнга. Причини та наслідки світової економічної кризи 1929–1933 рр. Варіантні шляхи виходу з неї. Господарство Великої Британії, Франції, Німеччини, США, Японії у другій половині 1930-х рр. Економічні причини Другої світової війни.	4
8.	Господарство провідних країн світу після Другої світової війни. Економіка США, основні тенденції її розвитку. Рейганоміка, її результати. Розвиток економіки Німеччини. Становлення соціально-ринкового господарства. Фактори економічного зростання Японії. Особливості її	4

	економічної моделі. Економіка Великої Британії, її основні тенденції. «Тетчеризм». Особливості економічного розвитку Франції.	
9.	Економічна думка стародавнього світу і Середньовіччя. Економічні вчення стародавнього світу. Економіка в релігійному світосприйнятті. Економічні вчення середньовіччя.	2
10.	Меркантилізм. Загальна характеристика. Концепція раннього та пізнього меркантилізму. Заслуги і помилки меркантилістів	2
11.	Зародження економічного лібералізму. Зародження ліберальної економічної думки. Школа фізіократів. Економічні вчення Ф. Кене та А. Тюрго	2
12.	Класична політична економія. Адам Сміт – засновник класичної політичної економії. Розвиток класичної школи. Реформування економічного лібералізму	2
13.	Історична школа. Передумови виникнення і особливості німецької історичної школи. Північноамериканський протекціонізм.	2
14.	Економічні концепції раннього соціалізму. Зародження соціалістичних ідей. Економічні ідеї авторів утопічного соціалізму. Дрібнобуржуазний соціалізм Сімонді і Прудона.	2
15.	Марксистська економічна доктрина. К. Маркс - основоположник наукового соціалізму. Економічне вчення К. Маркса. Еволюція марксистського економічного вчення	2
16.	Маржиналізм - доктрина неокласичного лібералізму. Сутність маржиналізму. Австрійська школа. Лозанська школа. Кембріджська школа	2
17.	Інституціоналізм. Передумови зародження і етапи розвитку інституціоналізму. Основні риси інституціоналізму. Неоінституціоналізм.	2
18.	Кейнсіанство. Криза капіталістичної економіки і необхідність нової парадигми. Загальна характеристика доктрини регульованого капіталізму. Значення ідей Дж. Кейнса для економічної науки.	2
19.	Неокейнсіанство. Переосмислення спадщини Дж. Кейнса. Неокейнсіанські доктрини державного регулювання економіки. Посткейнсіанство. «Неокласичний синтез» П. Самуельсона і метод «Витрати - випуск» В.Леонтєва.	2
20.	Неолібералізм. Виникнення неолібералізму. Концепція соціального ринкового господарства. Неолібералізм. Фрейбурзької школи. Економічний лібералізм Л. Мізеса і Ф. Хайєка. Чиказька школа монетаризму.	4
	Разом:	48

5. Теми практичних занять

№3/ П	Назва теми	Форми контролю	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки як наукова та учбова дисципліна. Предмет навчальної дисципліни. Взаємозв'язок історії господарства та історії економічної думки. Періодизація історії господарського розвитку суспільства та історії економічної думки.	усне опитування, письмовий контроль	2
2	Господарські форми економіки стародавнього світу. Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства. Неолітична революція. Господарство країн Стародавнього Сходу. Економіка Стародавньої Греції. Господарство Стародавнього Риму. Зародження	усне опитування, письмовий контроль	2

	протофеодальних відносин.		
3	Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XV ст.) Форми феодального землеволодіння. Розвиток аграрних відносин і сільського господарства в XI–XV ст. Середньовічне місто, його економічна роль. Цехова організація середньовічного ремесла. Внутрішня та зовнішня торгівля. Купецькі гільдії. Гроші. Кредит.	усне опитування, письмовий контроль	2
4	Мануфактурний період світової економіки (XVI–XVIII ст.). Економічний розвиток Нідерландів. Втрата економічного лідерства XVIII ст. Англія – країна класичної ринкової економіки, лідер світового розвитку XVIII ст. Особливості генезису ринкової економіки у Франції. Загострення кризи феодально-абсолютистського ладу. Розвиток економіки Німеччини, причини повільного становлення ринкових відносин. Економіка північно-американських колоній Великобританії. Причини та основні економічні результати Війни за незалежність 1775–1783 рр.	усне опитування, письмовий контроль	4
5	Епоха переходу до індустріального суспільства. Промисловий переворот у Великій Британії. Визначальні риси промислового перевороту у Франції, Німеччині, США. Особливості розвитку капіталізму в сільському господарстві провідних європейських країн та США. Формування світової ринкової економіки.	усне опитування, письмовий контроль	2
6	Господарство провідних країн світу в останній третині XIX – на початку XX ст. Економіка Великої Британії. Причини втрати світової економічної першості. Промислове відставання Франції: причини та наслідки. Фактори економічного піднесення Німеччини. Перетворення США у провідну індустріальну країну світу. Становлення ринкової економіки Японії. Революція Мейдзі.	усне опитування, письмовий контроль	2
7	Господарство провідних країн світу в міжвоєнний період. Економічні наслідки Першої світової війни. Економічна сутність Версальсько-Вашингтонської системи. Плани Дауеса і Юнга. Причини та наслідки світової економічної кризи 1929–1933 рр. Варіантні шляхи виходу з неї. Господарство Великої Британії, Франції, Німеччини, США, Японії у другій половині 1930-х рр. Економічні причини Другої світової війни.	усне опитування, письмовий контроль	2
8	Господарство провідних країн світу після Другої світової війни. Економіка США, основні тенденції її розвитку. Рейганоміка, її результати. Розвиток економіки Німеччини. Становлення соціально-ринкового господарства. Фактори економічного зростання Японії. Особливості її економічної моделі. Економіка Великої Британії, її основні тенденції. «Тетчеризм». Особливості економічного розвитку Франції.	усне опитування, письмовий контроль	2
9	Економічна думка стародавнього світу і Середньовіччя. Економічні вчення стародавнього світу. Економіка в релігійному світосприйнятті. Економічні	тестування, письмовий контроль	2

	вчення середньовіччя.		
10	Меркантилізм. Загальна характеристика. Концепція раннього та пізнього меркантилізму. Заслуги і помилки меркантилістів	тестування, письмовий контроль	2
11	Зародження економічного лібералізму. Зародження ліберальної економічної думки. Школа фізіократів. Економічні вчення Ф. Кене та А. Тюрго	усне опитування, письмовий контроль	2
12	Класична політична економія. Адам Сміт – засновник класичної політичної економії. Розвиток класичної школи. Реформування економічного лібералізму	тестування, письмовий контроль	2
13	Історична школа. Передумови виникнення і особливості німецької історичної школи. Північноамериканський протекціонізм.	тестування, письмовий контроль	2
14	Економічні концепції раннього соціалізму. Зародження соціалістичних ідей. Економічні ідеї авторів утопічного соціалізму. Дрібнобуржуазний соціалізм Сімонді і Прудона.	усне опитування, письмовий контроль	2
15	Марксистська економічна доктрина. К. Маркс - основоположник наукового соціалізму. Економічне вчення К. Маркса. Еволюція марксистського економічного вчення	усне опитування, письмовий контроль	2
16	Маржиналізм - доктрина неокласичного лібералізму. Сутність маржиналізму. Австрійська школа. Лозанська школа. Кембріджська школа	усне опитування, письмовий контроль	2
17	Інституціоналізм. Передумови зародження і етапи розвитку інституціоналізму. Основні риси інституціоналізму. Неоінституціоналізм.	усне опитування, письмовий контроль	2
18	Кейнсіанство. Криза капіталістичної економіки і необхідність нової парадигми. Загальна характеристика доктрини регульованого капіталізму. Значення ідей Дж. Кейнса для економічної науки.	усне опитування, письмовий контроль	2
19	Неокейнсіанство. Переосмислення спадщини Дж. Кейнса. Неокейнсіанські доктрини державного регулювання економіки. Посткейнсіанство. «Неокласичний синтез» П. Самуельсона і метод «Витрати - випуск» В.Леонтьєва.	усне опитування, письмовий контроль	2
20	Неолібералізм. Виникнення неолібералізму. Концепція соціального ринкового господарства. Неолібералізм. Фрейбурзької школи. Економічний лібералізм Л. Мізеса і Ф. Хайєка. Чиказька школа монетаризму.	усне опитування, письмовий контроль	2
	Разом		42

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки. Історія економіки та економічної думки як наукова та учбова дисципліна. Предмет навчальної дисципліни.	4
2	Господарські форми економіки стародавнього світу. Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства.	4

	Господарство країн Стародавнього Сходу.	
3	Становлення та розвиток феодальної системи господарства (V–XV ст.) Форми феодального землеволодіння. Розвиток аграрних відносин і сільського господарства в XI–XV ст. Середньовічне місто, його економічна роль	6
4	Мануфактурний період світової економіки (XVI–XVIII ст.). Економічний розвиток Нідерландів. Втрата економічного лідерства XVIII ст. Англія – країна класичної ринкової економіки, лідер світового розвитку XVIII ст.	4
5	Епоха переходу до індустріального суспільства. Промисловий переворот у Великій Британії. Визначальні риси промислового перевороту у Франції, Німеччині, США.	4
6	Господарство провідних країн світу в останній третині XIX – на початку XX ст. Економіка Великої Британії. Причини втрати світової економічної першості. Промислове відставання Франції: причини та наслідки. Фактори економічного піднесення Німеччини. Перетворення США у провідну індустріальну країну світу. Становлення ринкової економіки Японії. Революція Мейдзі.	6
7	Господарство провідних країн світу в міжвоєнний період. Економічні наслідки Першої світової війни. Економічна сутність Версальсько-Вашингтонської системи. Плани Дауеса і Юнга. Причини та наслідки світової економічної кризи 1929–1933 рр. Варіантні шляхи виходу з неї. Господарство Великої Британії, Франції, Німеччини, США, Японії у другій половині 1930-х рр. Економічні причини Другої світової війни.	6
8	Господарство провідних країн світу після Другої світової війни. Економіка США, основні тенденції її розвитку. Рейганоміка, її результати. Розвиток економіки Німеччини. Становлення соціально-ринкового господарства. Фактори економічного зростання Японії. Особливості її економічної моделі. Економіка Великої Британії, її основні тенденції. «Тетчеризм». Особливості економічного розвитку Франції.	6
9	Економічна думка стародавнього світу і Середньовіччя. Економічні вчення стародавнього світу. Економіка в релігійному світосприйнятті. Економічні вчення середньовіччя.	4
10	Меркантилізм. Загальна характеристика. Концепція раннього та пізнього меркантилізму. Заслуги і помилки меркантилістів	4
11	Зародження економічного лібералізму. Зародження ліберальної економічної думки. Школа фізіократів. Економічні вчення Ф. Кене та А. Тюрго	4
12	Класична політична економія. Адам Сміт – засновник класичної політичної економії. Розвиток класичної школи. Реформування економічного лібералізму	6
13	Історична школа. Передумови виникнення і особливості німецької історичної школи. Північноамериканський протекціонізм.	4
14	Економічні концепції раннього соціалізму. Зародження соціалістичних ідей. Економічні ідеї авторів утопічного соціалізму. Дрібнобуржуазний соціалізм Сісмонді і Прудона.	4
15	Марксистська економічна доктрина. К. Маркс – основоположник наукового соціалізму. Економічне вчення К.	4

	Маркса. Еволюція марксистського економічного вчення	
16	Маржиналізм - доктрина неокласичного лібералізму. Сутність маржиналізму. Австрійська школа. Лозанська школа. Кембріджська школа	4
17	Інституціоналізм. Передумови зародження і етапи розвитку інституціоналізму. Основні риси інституціоналізму. Неоінституціоналізм.	4
18	Кейнсіанство. Криза капіталістичної економіки і необхідність нової парадигми. Загальна характеристика доктрини регульованого капіталізму. Значення ідей Дж. Кейнса для економічної науки.	4
19	Неокейнсіанство. Переосмислення спадщини Дж. Кейнса. Неокейнсіанські доктрини державного регулювання економіки. Посткейнсіанство. «Неокласичний синтез» П. Самуельсона і метод «Витрати - випуск» В.Леонтєва.	4
20	Неолібералізм. Виникнення неолібералізму. Концепція соціального ринкового господарства. Неолібералізм. Фрейбурзької школи. Економічний лібералізм Л. Мізеса і Ф. Хайєка. Чиказька школа монетаризму.	4
	Разом	90

7. Методи навчання.

Метод означає спосіб досягнення мети, певним чином упорядковану діяльність.

Методом навчання називають спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на рішення завдань виховання і розвитку в процесі навчання.

Основні групи методів:

Слід виділити три основні групи методів навчання :

- методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності;
- методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Словесні методи навчання

До словесних методів навчання відносяться лекція, бесіда і ін. В процесі їхнього роз'яснення викладач шляхом слова викладає, пояснює навчальний матеріал, а студенти шляхом слухання, запам'ятовування і осмислювання активно його сприймають і засвоюють.

Розповіді.

Цей метод припускає усну розповідь викладання навчального матеріалу, яка не переривається питаннями.

Можливі декілька виглядів розповіді - розповідь-вступ, розповідь-викладання, розповідь-висновок. Мета першого - підготовка до сприймання нового навчального матеріалу, що може бути проведене іншими методами, наприклад, бесідою. Цей вигляд оповідання характеризується відносною стислістю, яскравістю, емоціональністю викладення, що дозволяє викликати інтерес до нової теми, порушити потребу в її активному засвоєнні.

Під час другого методу викладач розкриває зміст нової теми, здійснює виклад по певному логічному плану, що розвивається, в чіткій послідовності, з вичлененням головного, істотного, з застосуванням ілюстрацій і переконливих прикладів.

Розповідь-висновок звичайно проводиться в кінці заняття. Викладач в ньому резюмує головні думки, робить висновки і узагальнення, дає завдання для подальшої самостійної роботи по цій темі.

В ході застосування методу розповідь використовуються такі методичні прийоми, як викладення інформації, активізація уваги, прийоми прискорення запам'ятовування (мнемонічні, асоціативні), логічні прийоми порівняння, виділення головного, резюмування, форми діалогу.

Умовами ефективного застосування розповіді є ретельне продумування теми, вдалий підбір прикладів і ілюстрацій, підтримання належного емоційного тону викладення, використання навчаючих запитань-підказок.

Навчальна лекція.

Як один з словесних методів навчання навчальна лекція припускає усне викладення матеріалу, що відрізняється великою ємністю, ніж розповіді, великою складністю логічних побудов, образів, доказів і узагальнень. Лекція, як правило, займає все заняття, в той час як оповідання займає лише його частину.

В ході лекції використовуються прийоми усного викладення інформації, як в розповіді, підтримання уваги протягом тривалого часу, активізації мислення слухачів, прийоми забезпечення логічного запам'ятовування, переконання, аргументації, доказів, класифікації, систематизації і узагальнення. Найкращім прикладом може бути лекція-діалог.

Подібним методом легше всього користуватися за допомогою аудіокасет, а також за допомогою відеотехніки, а також супутникового телебачення, хоча лекцію можна ще доповнювати за допомогою конспекту, книги чи комп'ютерного пакету.

Бесіда.

Метод бесіди припускає розмову викладача з учнями. Бесіда організується з допомогою ретельно продуманої системи питань, що поступово підводять учнів до засвоєння системи фактів, нового поняття або закономірності.

Питання до бесіди повинні бути достатньо ємними для цілісного сприймання. Питання не повинні вимагати односкладових відповідей. Викладач може використати допоміжні, навідні запитання, що дозволять продовжити обговорення проблеми.

Наочні методи навчання

Наочні методи достатньо важливі, вони є візуальним сприймання дійсності. Сучасна дидактика вимагає більш раціональних варіантів застосування методів наочності, що дозволять досягнути більшого освітнього і виховного результату, а так ж розвиваючого ефекту. Як говориться у роботі дидактика орієнтує педагогів на таке застосування наочних методів навчання, щоб водночас мати можливість розвивати мислення.

Практичні методи навчання охоплюють надто широкий діапазон різноманітних виглядів діяльності. Під час використання практичних методів навчання застосовуються прийоми: постановка завдання, планування його виконання, оперативного стимулювання, регулювання і контролю, аналізу підсумків практичної роботи, виявлення причин недоліків, корегування навчання для повного досягнення мети.

До практичних методів відносяться також вправи, що виконуються зі звукозаписною, звуковідтворювальною апаратурою, сюди ж відносяться комп'ютери.

Індуктивні і дедуктивні методи навчання

Індуктивні і дедуктивні методи навчання характеризують винятково важливу особливість методів - спроможність розкривати логіку руху змісту навчального матеріалу. Застосування індуктивних і дедуктивних методів означає вибір певної логіки розкриття змісту теми, яка вивчається: від приватного до загального і від загального до приватного.

Індуктивне вивчення теми особливо корисно в тих випадках, коли матеріал носить, здебільшого, фактичний характер або зв'язаний з формуванням понять, сенс яких може стати ясним лише в ході індуктивних міркувань. Широко застосовуються індуктивні методи при вивченні технічних приладів і виконанні практичних завдань. Індуктивними методами

вирішується багато математичних задач, особливо коли викладач вважає необхідним самостійно підвести студентів до засвоєння деякої більш узагальненої формули.

Слабкість індуктивного методу навчання полягає в тому, що вимагається більшого часу на вивчення нового матеріалу, ніж при дедуктивному. Він в меншій мірі сприяє розвитку абстрактного мислення, бо спирається на конкретні факти, досвід і інші дані.

Дедуктивний метод сприяє швидкому проходженню навчального матеріалу, активніше розвиває абстрактне мислення. Застосування його особливо корисно при вивченні теоретичного матеріалу, при рішенні задач, що вимагають виявлення слідств з деяких більш загальних положень.

Репродуктивні і проблемно-пошукові методи навчання

Особливо ефективно застосовуються репродуктивні методи в тих випадках, коли зміст навчального матеріалу носить здебільшого інформативний характер, являє собою опис методів практичних дій, є надто складним і принципово новим для того, щоб учні могли здійснювати пошук знань. На основі репродуктивних методів найчастіше здійснюється програмоване навчання.

В цілому ж репродуктивні методи навчання не дозволяють в належній мірі розвивати мислення і особливо самостійність, гнучкість мислення, формувати у тих, що навчаються, навички пошукової діяльності. При надмірному застосуванні ці методи сприяють формалізації процесу засвоєння знань. Одними репродуктивними методами неможливо успішно розвивати якості особистості, як неможливо розвивати такі якості особистості, як творчий підхід до справи, самостійність. Все це вимагає застосовувати поряд з ними і методи навчання, що забезпечують активну пошукову діяльність учнів.

Проблемно-пошукові методи застосовуються в ході проблемного навчання. Слід зауважити, що під проблемною ситуацією треба вважати невідповідність між тим, що вивчається і вже вивченим. При використанні проблемно-пошукових методів навчання викладач використовує такі прийоми: створює проблемну ситуацію (ставить питання, пропонує задачу, експериментальне завдання), організує колективне обговорення можливих підходів до рішення проблемної ситуації, стимулює висунення гіпотез, тощо. Студенти роблять припущення про шляхи вирішення проблемної ситуації, узагальнюють раніше набуті знання, виявляють причини явищ, пояснюють їхнє походження, вибирають найбільш раціональний варіант вирішення проблемної ситуації. Викладач обов'язково керує цим процесом на всіх етапах, а також за допомогою запитань-підказок.

8. Методи контролю.

Метод усного контролю. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні учитель ставить перед учнем декілька запитань, при фронтальному — серію логічно пов'язаних між собою питань перед усім класом. Правильність відповідей визначається учителем, коментується. За підсумками контролю виставляються оцінки.

Метод письмового контролю. Здійснюється за допомогою контрольних робіт, творів, переказів, диктантів, письмових заліків і под., які можуть бути короткочасними (15—20 хв.) і протягом усього уроку. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз).

Метод тестового контролю. Може бути безмашинним і машинним. В основі такого контролю лежать тести — спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких свідчить про наявність (або відсутність) у школярів певних знань, умінь.

Метод самоконтролю. Передбачає формування в учнів уміння самостійно контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу, знаходити допущені помилки, неточності, визначати способи ліквідації виявлених прогалин.

9. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

Модуль 1 «Економічна історія»

1. Предмет і завдання економічної історії.
2. Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства, їх характеристика.
3. Економіка країн Стародавнього Сходу.
4. Економіка Стародавньої Греції.
5. Економіка Стародавнього Риму. Зародження протофеодальних відносин.
6. Генеза феодального господарства в країнах Західної Європи. Форми феодального землеволодіння (алод, бенефіцій, феоде).
7. Економічна роль міста у феодальній економіці та становленні ринкових відносин.
8. Середньовічне ремесло, значення його цехової організації.
9. Торгівля та фінанси феодальної системи господарства.
10. Передумови та економічні наслідки великих географічних відкриттів.
11. Становлення та розвиток мануфактурного виробництва в країнах Західної Європи.
12. Первісне нагромадження капіталу, його джерела, методи та результати.
13. Особливості первісного нагромадження в провідних країнах світу – Англії, Нідерландах, Франції, Німеччині, США.
14. Промисловий переворот у Великій Британії, його джерела, напрямки та соціально-економічні напрями.
15. Особливості промислового перевороту у Франції.
16. Особливості промислового перевороту в Німеччині.
17. Особливості промислового перевороту в США.
18. Особливості розвитку ринкових відносин у сільському господарстві.
19. Науково-технічна революція останньої третини XIX – початку XX ст. як чинник економічного розвитку.
20. Англійський колоніальний імперіалізм.
21. Французький «ліхварський» імперіалізм.
22. Німецький «юнкерсько-буржуазний» імперіалізм.
23. Економічні наслідки Першої світової війни для європейських держав і США. Економічні сутність Версальсько-Вашингтонської системи. Плани Дауеса і Юнга.
24. Світова економічна криза 1929–1933 рр. та її особливості в США, Німеччині, Великій Британії, Франції. Варіанти виходу з неї.
25. Становище провідних країн світу у міжвоєнний період(1919-1939рр.). Економічні причини війни.
26. Економічні наслідки війни для світової економіки. План Маршалла.
27. Економіка США після Другої світової війни. Основні тенденції розвитку.
28. Економіка Великої Британії після Другої світової війни. Реформи Британської економіки.
29. Економічний розвиток Франції після Другої світової війни.
30. Економіка Німеччини після Другої світової війни.. Фактори економічного піднесення. Становлення соціально-ринкового господарства.
31. Економічний розвиток Японії після Другої світової війни. Фактори економічного зростання.
32. Господарство первісних племен на території України. Трипільська культура.
33. Рабовласницька економіка на території України (господарство скіфів, савроматів, грецьких і римських колоній у Північному Причорномор'ї).
34. Розвиток міст і ремесла, торгівлі, грошового обігу і фінансів у Київській Русі.
35. Економічний розвиток українських земель в період феодальної роздробленості. Господарство Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.).

36. Господарство українських земель у роки Національно-визвольної революції середини XVII ст. Економічна політика Б. Хмельницького.
37. Господарство Гетьманщини (друга половина XVII – остання третина XVIII ст.). Економічна політика Російської держави щодо України.
38. Соціально-економічне становище Правобережної та Західної України в кінці XVII – останній третині XVIII ст.
39. Економічний розвиток українських земель в кінці XVIII – першій половині XIX ст. в Російській та Австрійській імперіях. Криза феодално-кріпосницької системи.
40. Економічний розвиток Запорізької Січі.
41. Промисловість Східної України наприкінці XIX – на початку XX ст.
42. Промисловий розвиток західноукраїнських земель (друга половина XIX – початок XX ст.).
43. Аграрна реформа 1848 р. в Західній Україні.
44. Аграрна реформа 1861 р. в Російській імперії, особливості її реалізації в Східній Україні.
45. Сільське господарство та аграрні відносини в Східній Україні в пореформений період. Столипінська аграрна реформа, її здійснення в Україні.
46. Фінансові та банківсько-кредитні системи на території України в умовах ринкової економіки (друга половина XIX – початок XX ст.).
47. Економічний розвиток українських земель у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини (1920-1930-і рр.).
48. Становлення радянської системи господарювання (1917–1921 рр.). Політика «воєнного комунізму» в Україні (1919–1921 рр.).
49. Нова економічна політика, її реалізація в Україні (1921–1927 рр.).
50. Соціалістична індустріалізація промисловості та її результати в Україні (1928–1937 рр.).
51. Суцільна колективізація та її вплив на становище сільського господарства. Голодомор 1932–1933 рр.
52. Підсумки економічного розвитку України перехідного періоду від ринкової до соціалістичної економіки (1917–1938 рр.).
53. Економіка України в 1941–1945 рр. Економічна політика окупаційного режиму. Втрати господарства і населення України в роки Другої світової війни.
54. Економічний розвиток в 1950-х – першій половині 1960-х рр. Реформаторська діяльність М.Хрущова.
55. Спроби реформування радянської господарської системи (друга половина 1980-х – 1991 р.).
56. Економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського. (др. пол. 14-перша пол. 16ст).
57. Економічний розвиток українських земель під владою Речі Посполитої. (перша пол. 16-
58. Економіка незалежної України в 1990- на початку 2000-х років.
59. Відносини України з ЄС і НАТО.
60. Розкрийте основні причини та наслідки вступу України до ВТО.

Модуль 2 «Історія економічних вчень»

1. Економічна думка Стародавньої Греції. Ксенофонт. Платон. Аристотель.
2. Суть і етапи «маржинальної революції».
3. Економічна думка пізнього середньовіччя. Ф. Аквінський. Теорія «справедливої ціни».
4. Маржиналізм як переосмислення цінностей класичної політичної економії.
5. Рання меркантилізм і його особливості.
6. «Теорія очікування» О. Бем-Баверка.
7. Загальна характеристика класичної політичної економії.
8. Маржинальні концепції У. Девонса.
9. Теоретичні положення У. Петті про багатство, гроші і торговий капітал.
10. Маржинальні концепції Л. Вальраса.
11. Зародження політичної економії у Франції. П. Буагільбер.

12. Теоретичні положення А. Маршалла про предмет і метод «Економікс», вартість і еластичність попиту.
13. Економічне вчення фізіократів. Ф. Кене про «чистий продукт».
14. Економічні погляди Дж.Б. Кларка.
15. Буржуазні реформи та економічні погляди А. Тюрго.
16. Економічна думка Т. Веблена.
17. Предмет і метод вивчення А. Сміта.
18. Загальна характеристика інституціоналізму.
19. Теоретичні положення А. Сміта про розподіл праці, класи, вартість і доходи.
20. Концепція загальної економічної рівноваги В. Парето.
21. Економічні погляди Д. Рікардо. Теорія ренти.
22. Концепція реформ Дж. Коммонса.
23. Теоретичні положення Ж.Б. Сея про три фактори виробництва. Закон Сея.
24. Економічна думка У. Мітчелла.
25. Теоретичні положення Т. Мальтуса про вартість, «третьох осіб» і відтворення. Теорія «народонаселення». Залізний закон заробітної плати.
26. «Диференціація продукту» і нецінові чинники конкуренції в теорії монополістичної конкуренції Э. Чемберліна.
27. Доктрина соціальних реформ і економічні погляди Дж.С. Мілля .
28. Економічна теорія недосконалої конкуренції Дж. Робінсон.
29. Методологічні особливості історичної школи Німеччини. Ф. Ліст.
30. Предмет і метод вивчення Дж.М. Кейнса. Теорія ефективного попиту. Психологічний закон Дж.М. Кейнса.
31. Економічні погляди П. Прудона.
32. Неокейнсіанські доктрини державного регулювання економіки. Р. Харрод, А. Хансен.
33. Неокласичний синтез П. Самуельсона.
34. Чикагська школа неолібералізму. Монетаризм М. Фрідмена.
35. Економічні погляди С. Сісмонді.
36. Концепція соціального ринкового господарства. Ордолібералізм. В. Ойкен.
37. Теоретичні положення У. Петті про вартість і доходи робочих і власників грошового капіталу і землі.
38. Пізній меркантилізм і його особливості.
39. Теоретичні положення А. Сміта про продуктивну працю, капітал і відтворення. Принцип «невидимої руки».
40. Середньовічна економічна думка арабського Сходу. Ібн-Хальдун.
41. Економічне вчення К. Маркса. Концепція базису і надбудови. Теорія додаткової вартості.
42. Економічна думка раннього середньовіччя. Августин.
43. Попередники маржиналізму. «Закони Госсена».
44. Економічна таблиця Ф. Кене і її значення.
45. Суть концепції «оптимуму Парето». «Криві байдужості» в ученні В. Парето.
46. Історичне значення меркантилізму. Кольбертизм. Меркантилізм і сучасність.
47. Економічні погляди М.І. Туган-Барановського.
48. Предмет, методи та основні завдання курсу «Історія економічної думки».
49. Завершення «маржинальної революції» і формування неокласичної теорії.
50. Економічні ідеї В.І. Леніна.
51. Економіко-математична школа. Є.Є. Слуцький.
52. Альтернативні теорії О.В. Чаянова і М.Д. Кондратьєва.
53. Відродження економічного лібералізму Ф. фон Хайек.
54. Сучасний інституціоналізм. Норт, Б'юкенен. Права власності і трансакційні витрати. Теорема Коуза.
55. Теорія граничної корисності австрійської школи.
56. Концепції економічної динаміки та підприємництва. Й.А. Шумпетер.
57. Інституціонально-соціальний напрям економічної думки. Дж. Гелбрейт.
58. Кейнсіанська програма державного регулювання економіки.

59.Теорії підприємницької економіки та інформаційного суспільства. П.Друкер, А.Тоффлер, Дж.Несбіт.

60.Економічні погляди М.Драгоманова.

10. Методичне забезпечення.

Опорні конспекти лекцій; інструктивно-методичний матеріал до практичних занять; підручник, тести тощо.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Основна:

1. Історія економіки та економічної думки : підручник. В. В. Козюк, та ін. / за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 792 с.

2. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 504 с.

3. Мацелюх Н.П., Максименко І.А Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 382 с.

4. Чорна Л. О., Андрущенко Н. О., Ніколаєць К. М., Хрустальова В. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Вінниця : ВТЕІ КНТУУ, 2019. 323 с.

5. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 288 с.

6. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економіки та економічної думки: підручник. Київ: Знання, 2018. 646 с.

7. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 476 с.

Допоміжна:

8. Золотих І. Б. Історія економічних вчень : навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 186 с.

9. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 352 с.

10. Історія економічних учень : підручник /за ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко. Київ: КНЕУ, 2019. 564с.

11. Історія економічних учень : підручник/ за ред. В. Д. Базилевича. Київ: Знання, 2017.582 с.

12. Козлова А. І. Економічна історія: навчальний посібник. Київ: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2019. 342 с.

13. Лазарович М. В., Матейко Р. М., Родіонова Л. А. Економічна історія: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Економічна думка 2018. 68 с.

14. Лановик Б. Д., Матисякевич З. М., Матейко Р. М. Економічна історія України і світу: підручник / За ред. Б. Д. Лановика. Київ: Вікар, 2019. 737 с.

15. Любохинець, Л.С., Шавкун В.М., Бабич Л.М. Історія політичних та економічних вчень: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 293 с.

16. Мазурок П.П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях : навчальний посібник. Київ : Знання, 2017. 477с.

Інформаційні ресурси (Інтернет ресурси)

Навчальні матеріали// <https://pidru4niki.com/politekonomiya/>

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського // <http://www.nbuv.gov.ua>

Офіційна Інтернет-сторінка Міністерства економіки України // <http://www.me.gov.ua>

Офіційна Інтернет-сторінка Державного комітету статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>